

Измешу сна и јаве

Данило Николић: „Пут за пријатеље“,
Младо Поколење, Београд, 1966

Иако за собом нема ни једну књигу по којој би био познат широкој публици, Данило Николић првом сабраном књигом ПУТ ЗА ПРИЈАТЕЉЕ, оставља утисак зрелог и талентованог писца за децу: и по форми књижевног стварања, и по садржини свога света — он припада савременој плејади писаца тако да се још из првог сусрета са његовим текстовима може закључити да се клони традиционалног манира писања и окреће модерном и данашњем.

Николићева проза у овој књизи говори о разноврсним темама и мотивима из области човекове маште и дечјег света. По основној идеји писца, све теме и мотиви имају јасан циљ. А он је: да обогате дечју појмовну свест. Додуше, Николић се не труди да младим читаоцима пружи реалну слику стварности. Он поштује материјалне истине живота, али машту ставља изнад њих. То зато што машта за њега има виши смисао: она обезбеђује лет у непознате пределе мисаоног света.

У прегршти ових шеснаест прича, зато, врви фантазмагорика коју писац у разним видовима сервира читаоцима. Он их навикава на »играчке маште«; води их кроз цвеће и шуме; упознаје са ђудима животиња; открива прапочетке првих прича за децу.

Па ипак, то није све. Данило Николић пружа детињству кроз своје приче могућност чаробне лепоте у илузији стварности. Када то кажемо мислимо да он жели да оплемени све што није племенито, или да хуманизује све у чему нема човекољубља. Пример за ово пружају неки од његових текстова у којима се и стварима даје моћ живљења. Истина, млади читалац неће у свим случајевима примити овај пишчев литерарни хуманизам као »истин-

ску концепцију света«. То зато, што дечја свест веома рано суди и просуђује. Отуда ни Николићеве илузије о спољним збивањима не могу наћи подршку у разуму детета. Али то не значи да су његове мисаоно — емоционалне конструкције депласиране. По нашем мишљењу, оне чине оригиналну пројекцију пишчевог односа према објективној стварности, и као такве, представљају својеврсни идејни корак.

Полазећи од таквих поставки Данило Николић је у многим причама поручио малим читаоцима како се откривају неке тајне живота и света, ствари и људи: он често измишља разлоге разних појава у свету детињства; радује се што деци може да саопшти како је настао први зец, или прва лопта, па чак и како се лептир претворио у свилену машну за косу једне девојчице. Истина, свака његова прича доноси многе продуховљене инвенције. Писац уме да нити зачету мисао у тексту. Зато ни у једној прозној скици нема неспретног вођења фабуле нити истрзане композиције. По тим особинама ова књига заслужује похвалу.

На крају треба рећи и ово: проза ПУТ ЗА ПРИЈАТЕЉЕ чини приступачно ткиво за узраст најмлађих читалаца. Она наличи на текстове многих странах (Маршак, Карол, Чапек), а и наших писаца за децу (Небојша Николић, Драган Лукић, Војислав Станојчић) у којима се на лапидаран начин казују многа запажања о свему што може да заинтересује младе дечје природе: кратке и ефектне, хуморне и инвентивне — ове приче освежавају детињство и развијају моћ детета да и само покуша да пише. Стога и њихова појава значи прозу више у доста напредној књижевности за децу у нас.